

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ,
Strada Iuliu Maniu Nr. 36

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Abonament: 300 Lei la an

Redactor responsabil:
Dr. SEBASTIAN STANCA
Telefon 13—74

LA ÎNCEPUTUL ANULUI

Vreme de 40 ani rătăcise poporul lui Israil în pustiul Egiptului. Întâmpinase multă mizerie și amărăciune și după atâta pribegie istovitoare îi secase orice isvor de nădejde în realizarea dorințelor sale. Ispita desnădăjduirii își făcuse cuib cald în sufletele mulțimii, unda părerilor de rău și a desmăgirii creștea tot mai largă și amenința cu destrămarea. Cu moartea lui Moise se ridică de pretutindeni nori tot mai grei asupra urmașului lui Moise. Acesta își pune însă nădejdea în Dumnezeu, iar Dumnezeu prin glasul prorocului îi strigă: „Poporul meu nu dispera căci Domnul Dumnezeu tău va fi cu tine în toate zilele vieții tale“. Poporul nădăjduște, credința lui rămâne neînfrântă și Dumnezeu îi ajută să intre în pământul făgăduinței.

Sunt încă proaspete în preajma sufletului nostru evenimentele anilor de veșnică pomenire 1916—1918 când tot poporul românesc se urnise ca să ducă la izbândă idealul, care clocotea în sufletul tuturor de veacuri întregi, ca să intre și poporul nostru în pământul făgăduinței sale. O scânteie dumnezească fulgerează întreg cuprinsul acestui neam dela Nistru până la Tisa.

Și în clipele acelea grozave de grea cumpănă a vegheat asupra noastră Dzeu și ne-a strigat și nouă: „Poporul meu nu dispera căci Domnul Dzeu tău va fi cu tine în toate zilele vieții tale“. Și ne-a dat ostași viteji, eroi fără pereche, ne-a dat călăuzi luminați, înțelepți, cari au știut să întoarcă plângerea într-o bucurie și izbândă pe seama poporului care sângera.

Toți aceștia au știut că mulți copii vor rămâne fără de tată, multe soții văduvite,

multe mame fără copii, dar au știut și aceea că ideile mari se pot duce la izbândă numai cu jertfe de sânge. Au avut credință neștirămutată în dreptatea lui Dzeu și convingerea curată că lupta noastră este o luptă pentru adevăr și dreptate.

Idealele nu sunt închipuiri. Ele răsar din povața brazdelor robite de munca brațelor desmoștenite, se infiripă din rostul adevărilor eterne. Ele răsufflă sănătate, sunt scânteii din sufletele curate și de aceea caută ele sălaş numai în suflete curate, în caracterele sănătoase, neprihănite și integre.

Și idealul unității noastre naționale a întregirii neamului, a răsărit din brazdele dospite de munca unei iobăgii de veacuri.

A fost curat și a dăinuit în aceeași curățenie de când s'a zămislit și până azi, pentru că la temeliea lui zăcea credința neclintită în Dzeu. Acelaș ideal a răpus pe Mihai Viteazul pe Câmpia Turdei, a frânt pe roată pe Horia, acelaș ideal a botezat cu sângele atâtor mucenici văile și munții lui Avram Iancu și tot acelaș ideal a aprins vâpăi de eroism în sufletul dorobanțului român care a frânt împotriva dușmanilor, fiindcă în sufletul tuturor, ardea curată credința în dreptatea lui Dzeu.

Vicleșugul umezirilor dușmane a știut să țină robit neamul nostru veacuri de-a rândul. Ei credeau că adevărul și dreptatea nu se pot sălaşui decât în coprinsul palatelor, nu pot umbla decât în blane de vidre și cisme împintenate. Nu ș-au dat seama că forța brutală e slabă și că adevărul colindă și pe la casele adăpostite cu strașinile de paie, coboară din saloane, în largul ulițelor mohorâte, fiindcă este limpede ca cristalul, curat ca credința în Dzeu.

Înaintașii noștri călăuziți de această credință, au căutat să grăbească de repetite ori sorocul vremii, au vrut să forțeze istoria să stea pe loc. Străduința lor însă s'a sfârșit, într'un timp când toate uneltirile cugetului omenesc le erau potrivnice și numai brazdele pământului înțelegeau păsurile sufletului lor.

A sosit ziua dreptății. Credința în Dreptatea lui Dumnezeu a dat ostașilor români puteri nădrăvane și năvala lor s'a pornit ca un vifor de primăvară care năruie tot ce-i stă în cale și dându-ne nouă fericirilor muritori de astăzi, să vedem întrupat visul de veacuri, pentru care au gustat botezul de sânge atâtea mii de eroi.

Și s'a adevărit în deplină măsură cuvintele scripturii: „Poporul meu, nu dispera căci Domnul Dumnezeu tău va fi cu tine în toate zilele vieții tale“.

Ce prinos de mulțămire putem noi aduce astăzi lui Dumnezeu? Isaia a înălțat altare și a făcut jertfe nenumărate lui Iehova.

Să ridicăm și noi în suflete altar de jertfă pentru binele obștesc al țării noastre românești.

Ieșiți afară la câmp, și veți vedea că a răsărit sămânța, în fiecare floare, în fiecare fir de iarbă crescut pe miile de morminte al străbunilor noștri. Și fiecare neispitește cu muștrarea; fiți vrednici de jertfa noastră, fiți vrednici de moștenirea câștigată cu atâta amar de lacrimi și potop de sânge.

Și vrednici vom fi numai atunci, când clădirea nouă a patriei întregite se va rezema pe stânca credinței în Dumnezeu, moștenite dela ei.

Cântați Domnului cântare nouă zice Sf. Scriptură. Cântarea nouă a dragostei de obște, să se înfiripeze și sufletele voastre.

Desbrăcați-vă de vestimântul cel putred al patimilor multe, căci numai așa vom putea statornici pe veci fericirea patriei noastre, pe care cu drept o putem asemăna cu pământul făgăduinței lui Moise, în care curge miere și lapte.

Țineți curată credința în Dumnezeu, care a fost singurul scut și acoperământ al poporului românesc în cursul veacurilor de urgență, pentru că numai atunci ne va striga și nouă Dumnezeu prin glasul prorocului întotdeauna: „Poporul meu, nu dispera, căci Domnul Dumnezeu tău va fi cu tine, în toate zilele vieții tale.“

P. S. S. Episcopul Nicolae la serbarea dela Institutul de orbi din Cluj și darul arhieresc.

În 23 Dec. c. s'a ținut la Institutul de orbi, în cadrele unui program, pe cât de bogat și ales, pe atât de emoționant, serbarea comemorativă de 100 ani dela minunata invenție a scrierii orbilor, sistemul „Braille“, împreună cu serbarea pomului de Crăciun, cu daruri bogate pentru cei 64 elevi orbi ocrotiți în acest institut.

Participă și P. Sf. Sa Episcopul Nicolae, însoțit de consilierul eparhial Andrei Ludu, ca la toate manifestațiile de înalt interes obștesc.

Serbarea o deschide dl dr. Gane, prof. universitar și inspector general al Ocrotirilor Sociale din Cluj, cu un înălțător discurs festiv, prin care, plecând dela deviza „venerați, instruiți, hrăniți“ evidențiază necesitatea ființării acestui așezământ umanitar și în cuvinte elogioase remarcă munca stăruitoare și sistematică depusă de distinsul director și corp didactic al acestui institut.

Directorul institutului, dl Gh. Halarevici, în conferința sa expune istoricul ocrotirii și instruirii orbilor, care se face sistematic din epoca umanismului și ajunge la perfecțiune prin sistemul „Braille“ al scrierii și citirii orbilor prin cele 6 puncte reliefate. Continuă cu biografia ingenuității franceze, Louis Braille, născ. la 1806 și † la 1852, orb el însuși printr'un accident de cuțit, care blând, vioiu, adorator de muzică, extraordinar de inteligent și de nobil sufleteste, ajunge la 1828 profesor la Institutul național de orbi din Paris și celebru prin invenția sa, prin care le face accesibilă orbilor cultura și existența și le îndulcește amarul vieții. Braille își tipărește la 1829 prima carte cu alfabetul pentru orbi, iar mai târziu primul sistem muzicografic și multe scrieri științifice, așa că orbii l-au numit și-l vor considera veșnic de Mesia al lor. Franța îl și distinge pentru invenția, scrierile și sufletul său mare cu „Legiunea de onoare“.

Milioane de orbi s-au ocrotit și educat din sistemul lui Braille, care la noi în România a fost încetățenit de Regina Elisabeta la 1906, prin „Vatra luminoasă“,

casa orbilor noștri. Această operă culturală și caritativă o continuă azi cu acelaș devotament de admirat Principeasa mamă Elena. Avem 6 institute pentru orbi: în București, Cluj și Cernăuți cu cursuri pentru învățământul teoretic și practic (impletitul de corfe, confecționarea de perii, legatul de cărți etc.) pentru orbii elevi și în Arad și Timișoara pentru orbii adulți, — precum și 2 tipografii, în București și Cluj. Revista lunară „Braille“ o primește gratuit fiecare orb. În imprimeria institutului de orbi din Cluj s-a tipărit pentru orbii noștri după sistemul „Braille“ vol. I. din Istoria Românilor“ de dr. Ion Lupaș, prof. univ. și cu concursul moral și material al „Societății ort. naț. a femeilor române“, filiala Cluj, e în curs de tipărire pentru orbi Biblia, după ediția Sf. Sinod.

Di Al. Spiridon, cand. de profesor la acest institut și el însuși orb și-a citit conferința: „Insemnătatea scrisorii „Braille“ din punct de vedere al intelectualilor orbi“, scrisă după sistemul „Braille“ atât de frumos și fluent încât a dovedit, că scrierea „Braille“, prin semne convenționale punctate, oferă orbului posibilitatea și abilitatea de-a percepe cu celeritatea intelectualului cu vedere și că sistemul „Braille“, dă omenimii un contingent respectabil și prețios de intelectuali, avocați, scriitori, profesori universitari, funcționari de stat, comercianți, muzicali etc.

Distinsa asistență a rămas adânc mișcată și de frumoasa dicțiune și precizia, cu care singuraticii elevi orbi cât și corul lor de 25 înși, în 4 voci, au executat toate punctele din programul serbării: recitări, soluri de voce, vioară, pian și corurile Imnul regal, Imnul național francez, Imnul lui Louis Braille, serenăzi și colinde.

P. Sfinția Sa Episcopul Nicolae, în cuvinte alese și pline de emoție exprimă laudă și mulțumită protectorilor și educatorilor institutului și donează 10.000 Lei ca Fondatie pentru ajutoare orbilor deveniți măiestri.

Di prof. dr. Gane mulțumește P. Sfinției Sale în numele Institutului și orbilor pentru concursul pilduitor, ce constituie mângâiere orbilor și viitor Institutului lor.

P. Sfinția Sa, după ce le împarte orbilor darurile din preajma pomului de Crăciun și le adresează cuvinte de îmbărbă-

tare în străduința lor nobilă de-a se cultiva, binecuvântând asistența se retrage între entuziaste ovații.

Direcțiunea Institutului de orbi, a doua zi îi adresează P. S. Sale următorul act de mulțumită:

„Inalt Preasfințite Părinte,

Cu adâncă emoție primesc din mâinile Preasfinției Voastre pentru elevii acestui Institut marinosul dar în suma de Lei 10.000 — în forma unui libel al Băncii „Vatra“ din Cluj cu Nr. 2409, care ați binevoit a face Institutului de orbi din Cluj cu ocazia Serbării Nașterii Domnului nostru Isus Hristos cinstind această frumoasă serbare cu prezența înalt Prea Sfinției Voastre.

Prin enunțarea votului solemn al Inalt Prea Sfinției Voastre la această serbare, că donați suma de Lei 10.000 ca „Fundațiunea Episcopului Nicolae Ivan al Vadului, Feleacului și Clujului“, ați aprins în această casă dornică de razele binefăcătoare ale iubirii adevărate de oameni, o lumină vie, care nu se va stinge niciodată.

Emoția noasiră a tuturor dela acest Institut, este cu atât mai mare, cu cât darul care ni se făcuse, ne vine dela iubitul și Preasfințitul nostru Păstor sufletesc, al cărui nume se va săpa adânc în sufletele orbilor din țară. Darul care ați binevoit a face alumnilor noștri orbi, este primul de acest fel de când această instituție a trecut sub autoritatea Statutului român.

Adânc mișcat, Vă rog, Inalt Preasfințite Părinte, să binevoiești a primi în numele elevilor, al corpului didactic și în numele meu mulțumirile noastre respectuoase.

Ne vom ruga bunului Dumnezeu, să vă dăruiască sănătate și viață lungă și fericită, ca să ne putem bucura lung timp de al Inalt Preasfinției voastre scut.

Cu această ocazie Vă rog să-mi permiteți a Vă reînnoi sentimentele mele de devotament și adâncă recunoștință cu rugămintea, să binevoiți a primi urările mele respectuoase cu ocazia Sf. Sărbători de Crăciun și Anul Nou. Cluj, la 24 Decembrie 1926.

Al Preasfinției Voastre supus și devotat servitor:

Gheorghe Halarevici,

director al Institutului de orbi, Cluj“.

Dacă orbul L. Braille, prin meditație și muncă asiduă și-a putut spori talantul, cu care l-a înzestrat Creatorul, până la creația-i genială și atât de binefăcătoare indivizilor și omenimii, încât orbii, din balast pentru ei și societate, devin factori utili, câtă muncă energie, nobleță și lumină sufletească nu suntem în drept să așteptăm dela cei mulți, și ferii de orbia fizică!, Și așteptăm dela cei norocoși și integri ca talanții moșteniți să și-i pună în funcție de perfecționare, de conștiință și altruism după exemplul faptic al distinsilor protectori și educatori ai Institutului de orbi din Cluj, cari cu abnegație pilduitoare fac educația orbilor noștri în spiritul milei creștinești și a unei superioare înțelegeri și datorii cetățenești!

A. L.

Origina cuvântului Crăciun

E interesant a se ști de unde ar putea veni cuvântul Crăciun. Spre a răspunde la această întrebare, trebuie să privim chestia din punct de vedere al înțelesului și al formei, comparând același lucru cu alte limbi.

Cum se zice Crăciun în alte limbi?

În limba franceză, Noel, în italiană Natale; în Spaniolă, Navidad sau navidad; în portugheză, Natal; în engleză Christmas; în germană, Weinachten; în olandeză Kerstdag sau Kerstmis; în suedeză, Jul; în rușește, Rojdestvo; în ucraniană, Ristvo; poloneză Boże Narodzenie; în cehă, Rojdestvo Pana Hristusa; în sârbă, Bojiti.

În limbile latine se vede bine că ideea cuprinsă în cuvântul Crăciun este aceea de „naștere“, căci toate îl au din latinul „natalis“ sau din radicalul lui; celelalte națiuni au format cuvântul lor prin imitație după popoarele creștine din imperiul Roman. Noi avem pentru Crăciun cuvintele: „Nașterea Domnului“ însă forma populară e „Crăciun“.

De unde vine această vorbă? — Hajdeu, în Magnum Ethymologicum, crede că cuvântul vine din „crastinum“ derivat din latinul kras (mâine).

Ideia ar fi următoarea: mâine după ajun, subînțeles ajunul crăciunului. Acel mâine (Crastinum) era ceva deosebit și prin a-

ceastă importanță, acest crastinum a dat numele crăciunului. Tot Hajdeu citează și părerea lui Schachardt pe care o găsește ingenioasă; Christ — jejunum — Crăciun (după Schuchardt) care însemnează postul crăciunului. Analizând forma și înțelesurile cuvântului, noi avem următoarea părere: a fost mai înainte Crăciune, nu Crăciun; avem și nume cum este Crăciuna. Vorba Crăciun vine sau din latinul creationem ce însemnează nasterea sau din Latinul Cristi — gignum din verbul gigno. În orice caz acest giun arată ideea de naștere și-l găsim în grecul gune (Femea), în românul cocoană, în slavul jena (femea), în goticul gino, saxonul vechiu cven, englezul queen, vechiul german Kona, zendicul ghenă, sanseritul gani, etc.

Suntem singurul popor care avem o formație deosebită a cuvântului Crăciun.

M. Gârnițeanu
profesor-Soroca

Literatura beletristică în educație

Valoarea individuală este dependentă de frumusețea caracterului. Caracterul nu-i o podoabă cu care venim în lume, ci ni-l formăm. Factorii cari conlucrează la formarea lui sunt 1. individualitatea spirituală, 2. educația, și 3. experiența vieții.

În educație un rol chiar mai important decât profesorii, noștrii au fără îndoială cărțile citite. Lectura chiar și asupra celor independente spirite exercită o doză de influință. Cel ce crede că poate citi orice fără ca să-și improprieze ceva este cel mai rău psiholog, din contră diferite date ale lecturii ne dirijează voința, ne determină la acțiuni, în parte ne precugetate. Manifestările caracterului fără îndoială sunt determinate în multe cazuri și de lectură. Astfel fiind situația lectura poate aduce mult folos, dar și stricăciune, mai cu seamă când este gustată de spirite încă în formație.

Nu vreau nici să fac propagandă pentru o anumită literatură, nici să condamn alta. Doresc mai mult să caut un punct de razem de unde să se poată arunca o privire generală asupra puterii educative a beletristicii.

Și fiindcă educația stă în strânsă legătură cu deslegarea anumitelor probleme etice, mă provoc la dreptul larg științific de a privi întrebările etice prin prisma spiritului creștin. Educația creștină o consider de cea mai superioară.

Trebue să recunoaștem că toți facem lectură beletristică, când intelectualul obosește de muncă științifică intensivă se dedică pentru câteva momente unei lecturi ușoare distractive. În decursul unei călătorii mai îndelungate, plictiseala se alungă prin lectura vreunei reviste cumpărate întâmplător în vre-o gară. Așteptând în halul vre-unui hotel de aceeași lectură dai. Cu un cuvânt pentru intelectualul format beletristică e un fel de desert. În afară de micul trecut al acestora este mulțimea cetitorilor cari drept singura lectură ce-o cunosc este beletristica.

Extremiștii abia dacă se simt bine să călătorească în viață, prin această țară a visurilor fără de o lectură ușoară, doresc să se bucure cel puțin de apariția unei fata morgână, chiar când știi că nimic nu-i realitate. Ultimei clase aparține și tinerețea.

În a ceti nu este nici un rău. Răul apare când conținutul lecturii este stricacios. Ne punem întrebarea care lectură prin conținutul ei este educativă și care e direct stricacioasă?

Lectura fiind un factor educativ, înseamnă că contribuie la formarea sufletului său. Spiritul omenesc este o schinteie divină, deci trebue să tindă spre o apropiere cât mai mare de divinitate, de spiritul personal liber, de frumosul, binele și adevărul absolut. Astfel că activitatea formatoare a lecturii asupra sufletului uman, trebuie să consistă în a-i imprima ideile despre libertatea personală, despre bine, frumos și adevăr.

Literatura care corăspunde prin conținutul său acestor indicii este literatura serioasă, care însă, durere, în mare parte lipsește.

Cărțile cari umple rafturile librăriilor noastre, vitrinele, chioscurile se adresează mai mult fantaziei, zugrăvesc minciuna în loc de adevăr, răul în loc de bine, urâțul în loc de frumos. Vor putea fi educative? Nu. Influența lor rea este cu atât mai les-

nicioasă cu cât cetitorii fie tineri, fie indivizi maturi cu spoliata de cultură, nu sunt în măsură a avea reflexii personale independente.

În vederea unei refaceri culturale nici chiar autorii literari nu-s în afară de obligaamentul de-a fi cu mai multă luare aminte.

Că adeseori trec cu vederea astfel de greșeli la aparență neînsemnate, chiar și cei mai distinși, destul să amintesc numai un caz din literatura streină. Scrierile lui Zola sunt destul de bine cunoscute cititorilor români. În unele abstragând dela tendința lor, conținutul este un neadevăr. Înțeleg să se idealizeze ceva existent, însă să nu se creieze ceva absolut nou, o existență imposibilă. În scrierea „Roma“ se vorbesc despre niște prințipi, cardinali etc. de cari Roma n'a văzut nici când.

Trebuesc foarte bine cunoscuți oamenii și situațiile descrise, chiar și când nu se înfățișează indivizi, ci numai tipuri.

Ce să mai spunem despre mulțimea diletanților în literatură, cari cu o ușurință uimitoare străbat lumea antică grecoromană. Nu sunt oare îndreptățiți arheologii să se răsvrătească, găsind în personagiile subiectelor antice, persoane moderne, în hainele trecutului.

Sunt prea puțini genii, cari cu spiritul să prindă adevărul invizibil ochilor trupești.

Beletristica deci în cele mai multe cazuri strică în loc să edifice. Pericolul este și mai mare în următoarele cazuri:

1. Când autorul excepționând conținutul are un stil captivant, iar atențiunea cetitorului este atrasă numai de formă.

2. Când prin eroii creați fie direct, fie indirect, ajung la astfel de momente, cari trezesc pasiunile ascunse ale fiecărui individ.

3. Cel mai mare pericol însă este reclama fără de rușine.

Publicul mare este informat despre apariția vreunei noi cărți prin reclama librărilor. Ceeace determină vânzarea unei cărți este numărul edițiilor, sau al exemplarelor fiecărei ediții.

Secolul nostru atât de măestru la târg, din acest punct de vedere e prea puțin experimentat. Atât autorii minusculi își lansează cărțile nu prin valoarea lor, ci numai prin reclamă.

An de an în toate colțurile pământului apar vagoane de cărți literare, cari toate sunt clasate de reclamă în cadrul operelor epocale, iar autorii sunt numai principii ai gândirii.

Lectura lor întru nimic n'ar fi stricăcioasă, dacă în general am fi departe de influința ce o exercită. Este bine chiar ca individul să cunoască și alte perceptive morale, și alte domenii ale preocupărilor umane, când toate acestea nu-l pot abate dela mersul firesc și corect al vieții sufletești.

Realitatea e alta. Chiar la un om deplin format sufletește în decursul unei conversații surprindem împărtășind ideile scoase dintr'o carte la modă. La câteva zile apărând o așa zisă nouă operă epocală ideile pentru cari s'a întrepus numai cu câteva zile înainte le uită, înlocuindule cu altele.

Intr'un singur an de zile zeci de felii de a privi lumea, le primim și le îngropăm. În galopul ideilor cari se succed într'un timp relativ scurt, nici nu ne dăm seama cât de mult suntem conduși de lectura zilnică. Dacă la un om deplin format se poate observa această oscilație de idei și manifestări, ce poate fi la un tinăr care se formează. În fiecare an își formulează atâtea ideale câte cărți citește.

Cu toate acestea nici tinerimea nu poate fi oprită dela citit, nici autorii literari de a scrie.

Răul poate fi micșorat prin anumite măsuri pe cari avem să le luăm cu toți și anume:

1. Critica să fie cu mult mai severă. Numele autorului și titlul cărții, nu pot fi o garanție pentru critic, despre valoarea operii. Amănunțit trebuie studiată din toate punctele de vedere și abia dacă întrunește condițiile menționate pentru literatura serioasă, să fie pusă în vânzare.

2. Ziarele noastre se ocupă pagini întregi cu politică, cu chestiuni mărunte, de ce nu s'ar putea jerti la toate, mai cu seamă cele mai mult citite, câte o coloană în care oameni bine pricepuți să facă câte o dare de seamă a literaturii beletristice contemporane. Precum în parte s'a încercat și la noi ziarele să încerce mai serios

a fi niște focare de orientare pentru publicul mare și în această direcție.

Ce știe azi cetitorul ziarelor despre importanța literaturii distractive? Nimic.

Chiar dacă n'are cineva dorința, nici timpul de a ceti el însuși, poate i-se cere o părere, sau dorește la o anumită ocazie să dăruiască o carte. Librariul să-i recomande? Ce poate ști acela despre scopul educativ al cărții?

Mai bine s'ar face ca în loc de prea multă politică în ziarele populare să se scrie de oameni pricepuți și bucăți literare.

Poporul nostru le citește mai bucuros, decât cred unii. Dacă ziarele anunță că au menirea de a cultiva politicește masele, de ce n'ar putea cultiva și literaricește?

Beletristica pe nesimțite străbate adânc în viața spirituală a masselor: ea promovează idealele și duce la nimicire, ridică spiritul și înveninează viața spirituală, promovează idealele și mărește neștiința, ea formează și diformează. Poate fi oare o mai frumoasă menire a oamenilor presei, decât să facă din literatura beletristică un factor educativ de forță.

Se poate oare altcum lupta contra răului vădit?

Literatura beletristică a bibliotecilor publice, cari sunt cetite, ar trebui supusă regimului practicat în parte în America.

O comisie examinează cu îngrijire toate cărțile înainte de a fi cumpărate, iar conținutul este notat pe scurt pe o bucată de hârtie ce se lipește de copertă. Prin astfel de indicii cetitorul e făcut atent asupra locurilor unde ceva l-ar putea nedumeri, dându-i posibilitatea de a găsi totdeauna adevărul.

Romancierul nu este numai decât un fizician, un chimician biolog, psiholog, filozof, istoric, sociolog, teolog, deci poate foarte lesne greși avântându-se într'una din aceste direcții. Desigur beletristica în primul rând vrea să ne distreze și nici un adevărat poet nu ne va ținea un curs pedagogic, sau se va lăsa călăuzit de un sistem oarecare filozofic. Totuși și pentru el trebuie să fie un control. Chiar contrar convingerilor personale, când e vorba de interesul general trebuie să ne jertfim.

Cultura ortodoxă

Ar fi pur și simplu hazliu să încercăm a demonstra că ortodoxismul e o formă de import. Ne-am născut odată cu el. Poporul nostru a trăit ca parte integrantă în unitatea religioasă a credinței răsăritene. Ce s'a creat din inspirația acestei credințe a fost socotit totdeauna ca un bun comun, al tuturor dreptcredincioșilor. Și nu s'a creat de un grup etnic pentru toate celelalte grupuri etnice. Fiecare și-a avut partea de contribuție. Și această contribuție de cele mai multe ori nici n'a ținut socoteală de granițe etnice sau politice.

Noi înșine am dat ce-am dat mai bun în această perspectivă internațională. Frumosele biserici care închină văzduhul albastru cu crucile lor de aur nu strălucesc numai pentru noi, ci pentru întreaga artă europeană. Când un Petru Movilă, viță de domn moldovenesc și mitropolit al Kievului, a scris „Mărturisirea Ortodoxă“, ea a fost recunoscută și este până azi, ca documentul cel mai de seamă al credinței din întreaga creștinătate a Răsăritului. Un Brâncoveanu tipărea în gospodăria lui cărțile sfinte în deosebite limbi pentru aceiași creștinătate. Voevozii și boierii se întreceau să ridice locașuri să le închine averi și dincolo de hotarele noastre etnice și politice, în celelalte țări ortodoxe.

Curentul acesta de generoasă nobleță culminează în Vasile Lupu care, în jertfele și purtarea lui de grijă pentru toate patriarhiile Orientului, ajunsese puternic și respectat ca un împărat din epoca de glorie a Bizanțului. Cine poate spune că acest spirit de jertfă a fost o simplă nebulie? Dacă nebulie a fost, ea a fost o nebulie pentru Isus Christos, pentru folosul real al oamenilor fără deosebire de rasă, dar pe cari îi înfrăția o credință. Comparați numai dărnicia aceasta evlavioasă a epocii noastre voevodale cu risipa de averi a boierimii noastre din epoca libertății constituționale și păgâne. Unii își aruncau cu smerenie aurul la picioarele crucii mântuitoare: ceștilalți l-au aruncat frenetic în speluncile elegante ale Nisei și ale Parisului. Unii au slujit lui Dumnezeu; ceștilalți au slujit diavolului. Pe urma celor dintâi au rămas momente și monumente

de cultură nepieritoare; pe urma cestoralți a rămas praful zădărniceii.

Cultura ortodoxă e născută astfel din această solidaritate a popoarelor ortodoxe. Și dacă ea alcătuește o epocă de strălucire în istoria omenirii, aceasta se datorește în largă măsură participării active a geniului românesc. Ortodoxism înseamnă deci pentru noi creație originală. Aceasta e tradiția noastră și în sânul ei așteaptă posibilități de viitoare dezvoltare a culturii românești.

Nichifor Crainic.

Tuturor cetitorilor noștri le dorim Anul nou fericit!

Crăciunul în Cluj. Prasniciul Nașterii Dlui a fost sărbătorit în biserica noastră din Cluj cu solemnitatea cuvenită. Serviciul divin a fost săvârșit de P. S. S. episcopul Nicolae asistat de membri consiliului eparhial și preoții Clujului. Răspunsurile lea dat corul episcopiei împreună cu corul teologilor. La sfârșit P. S. S. episcopul a rostit o impresionantă predică ocazională. Conform uzului din trecut toți fruntașii Clujului au ținut să prezinte apoi în reședința episcopoească omagiile lor de respect și venerațiune P. S. S. Sale episcopului nostru. A doua zi a servit consilierul Andrei Ludu asistat de preoții parohiei iar predica a rostit-o consilierul Dr. Vasile Sava.

Aviz! *Aducem la cunoștință On. noștri abonați că începând cu 1 Ian. 1927 abonamentul gazetei noastre va fi 300 lei anual. Am făcut eforturi extraordinare ca să putem menținea prețul cel mai redus. În cursul celor patru ani din urmă s'a ridicat însă prețul hârtiei întreit, iar mâna de lucru de patru ori, astfel că tipografia noastră nu este în stare să lucreze pe lângă abonamentul vechiu, fără ca să se expună unei pagube simțitoare. Suntem nevoiți prin urmare să ridicăm abonamentul care în comparație cu alte publicații și așa este destul de modest. În schimb vom căuta să facem simțitoare îmbunătățiri în cadrele revistei. Oficiile parohiale vor achita abonamentul din bugetele parohiei.*

Preoțimea și politica. Consiliul Central bisericesc din București s'a ocupat întruna din ședințele sale cu chestiunea atacurilor îndreptate contra preoțimei cu

ocazia alegerilor politice. Consiliul central sfătuiește pe toți preoții ca printr'o ținută demnă și fără amestec fățis în luptele electorale să și împlinească datoria de cetățeni, aducânduși totdeauna aminte că sunt părinți sufletești, cari trebuie să propoveduiască pacea și dragostea între fiii duhovnicești, nu vrajba și u'a pătimasă prin amestec nedemn în luptele politice ori făcându-se chiar agent electoral al vreunui partid politic.

Propaganda sectarilor. În anii trecuți au primit 101 predicatori sectari autorizații de a putea face propagandă în județele la cari aparțin. Ministerul cultelor ne avizează că toate autorizațiile acestea au expirat la sfârșitul anului 1925 și noua lor cerere a fost refuzată. Iar cu ordinul Nr. 5734 din Februarie a. c. Ministerul a dispus că nici un misionar sectar nu mai are drept de a predica în afară de localitatea în care este domiciliat. Atragem atenția preoților noastre asupra acestei dispoziții, ca să o țină, în evidență. S'a publicat în întregime în „Renașterea“ Nr. 36 din a. tr.

Un proces interesant. Între Sașii din Sibiu s'a iscat pricină mare. Biserica săsească a recurs la organele administrației pentru incasarea impozitului bisericesc și școlar. O parte dintre credincioșii acestei biserici nemulțumiți cu dările croite prea mari, au făcut apel la organele Statului să nu execute incasarea. „Tageblattul“ din Sibiu i-a calificat pe petiționari de trădători ai poporului sas. Aceștia la rândul lor au cerut satisfacție judecătorească. Din acest motiv societatea săsească din Sibiu s'a divizat în două și în plină agitație așteaptă ca justiția românească să le facă dreptate.

Un plebiscit. *Un plebiscit urganizat de ziarele din America a dat rezultate interesante. Din 50.000 răspunsuri, reiese că 80 la sută americani cred în existența lui Dumnezeu și în nemurireo sufletului; 77 la sută cred în Isus Christos și în sfințenia Bibliei. Restul sectari, francmasoni, evrei și ateii.*

Cel mai vechiu chip al Mântuitorului. La începutul anului 1910, câțiva arabi săpând un puț în Antiohia, (Asia Mică) au descoperit un tezaur ascuns într'o scorbură. Se aflau aci două potire de argint, două

cruci bizantine și diferite alte obiecte, dintre cari cele mai noi păreau că datează dela sfârșitul veacului al VI-lea. După toate probabilitățile, obiectele acestea prețioase aparținuseră marelui basilici din Antiohia, ridicată de către împăratul Constantin la anul 341. În timpul persecuțiilor creștine, în special în secolul al IV-lea, sub Iulian Apostatul și întimpul invaziilor celor doi Kosru din dinastia sasanidă a persanilor, adecă în anii 538 și 611, basilica această fusese nevoită să-și pună la adăpost toate obiectele sale prețioase. Astfel se explică descoperirea acestui tezaur de către arabi, răscumpărat acum de doi colecționari din Paris și New-York. Relicva cea mai interesantă a tezaurului este un potir de argint de vre-o 19 centimetri și cu un diametru de 15. După ce a fost curățat cu îngrijire de rugina ce-l acoperea, potirul acesta a fost trimis la New-York, unde se află și acum. El a fost studiat amănunțit de către doctorul G. A. Eisen, de la Academia de științe din California, care i-a consacrat o monografie amănunțită. Cupa propriu zisă a potirului este de argint rudimentar dar e învelită într'o foaie din acelaș metal, foarte fin cizelată. Picioarul este tot de argint, dar fără nici o ornamentație, așa cum se mai găsesc în timpul primelor două secole ale imperiului roman. Baza cupei este împodobită cu motive de frunză. Diferite animale simbolice — porumbel, un miel, un fluture, o lăcustă etc. se îmbină cu această ornamentație. În vârful cupei se află o ghirlandă de flori de lotus. Dar partea cea mai interesantă a potirului sunt douăsprezece personaje câte șase pe fiecare parte și grupate în jurul a două figuri centrale. Una din aceste figuri se află pe fața anterioară, cealaltă pe fața posterioară a potirului. Cele douăsprezece figuri reprezintă pe cei 12 apostoli, iar celelalte două figuri centrale pe Isus Hristos, una la vârsta de 12 ani și cealaltă în vremea când predica. Potirul are forma unui ulcior și stilul lui este acelaș cu al vaselor din colecțiile arheologice aparținătoare anilor 70—80 după Hristos. De aci se concludă că este cea mai veche înfățișare a chipului lui Isus Hristos și se crede că este opera unui artist contemporan cu Mântuitorul.